

мненню, правову реформу в Україні неможливо здійснити без урахування вимог міжнародного права.

Таким чином, при сучасних умовах жоден законопроект не повинен розглядатися, якщо він не супроводжується компетентним (і незалежним) експертним висновком, в якому було б детально розглянуто питання відповідності цього законопроекту міжнародним зобов'язанням цієї чи іншої країни.

Леонко Т. В.

студент, Національний університет «Одеська юридична академія»

ДЕРЖАВИ – ОСНОВНІ СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Держави відносяться до первинних суб'єктів міжнародного права, оскільки володіють державним суверенітетом і набувають на підставі свого виникнення (утворення) міжнародної правосуб'єктності.

Під державою в міжнародному праві розуміється країна з усіма притаманними їй ознаками суверенної держави. Проте не всяка країна може бути державою в міжнародно-правовому сенсі і суб'єктом міжнародного права.

Перша спроба кодифікації міжнародно-правових ознак держави була дана в Міжамериканській конвенції про права та обов'язки держави 1933 р. Згідно з ст. 1 цієї Конвенції держава як особа міжнародного права має володіти наступними умовами: 1) постійне населення; 2) певна територія; 3) уряд; 4) здатність вступати у відносини з іншими державами.

Найбільш важливими ознаками держави є суверенітет, територія, населення і влада.

Суверенітет є відмітною політико-юридичною властивістю держави. Державний суверенітет – це властиве державі верховенство на своїй території і його незалежність у сфері міжнародних відносин. Суверенітетом володіє будь-яка держава з моменту його виникнення. Його міжнародна правосуб'єктність не залежить від волевиявлення інших суб'єктів. Згідно зі ст. 3 Міжамериканської конвенції про права та обов'язки держав 1933 р. «політичне існування держави не залежить від його визнання іншими державами. Навіть ще не визнана держава має право захищати свою цілісність

і свою незалежність». Згідно зі Статутом ООН державам властива не тільки суверенність, але й незалежність.

Територія є невід'ємною умовою існування держави. Вона закріплюється та гарантується загальновизнаними нормами і принципами міжнародного права. Згідно Заключного акту Наради з безпеки і співробітництва в Європі 1975 р. держави зобов'язані поважати територіальну цілісність кожної з держав-учасників. Відповідно до цього вони утримуються від будь-яких дій, не сумісних з цілями і принципами Статуту ООН, проти територіальної цілісності, політичній незалежності або єдності будь-якої держави.

Населення є постійною ознакою держави. Згідно зі Статутом ООН, Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам р. і Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права 1966 р. народи є суб'єктом права на самовизначення. У силу цього права вони вільно встановлюють свій політичний статус і вільно забезпечують свій економічний, соціальний і культурний розвиток.

Влада. Публічна влада є одним з основних ознак держави. Воно в міжнародному праві є носієм організованою суверенної влади. У яких би відносинах ні виступали уряд держави та інші її органи, вони завжди діють від імені держави. Держава в міжнародно-правовому змісті розуміється як єдність влади і суверенітету.

Держави наділені певними правами та обов'язками. Держави мають право:

- укладати міжнародні договори;
- брати участь у діяльності міжнародних організацій;
- підтримувати дипломатичні, консульські та інші зв'язки;
- виступати стороною у Міжнародному суді ООН;
- у разі необхідності правомірно застосовувати силу відповідно до Статуту ООН тощо.

Крім того, відповідно до проекту Декларації прав та обов'язків держав держави мають наступні права: право держави на здійснення юрисдикції на своїй території і над усіма особами та речами, що знаходяться в її межах, із дотриманням визнаного міжнародним правом імунітету; право держави на незалежне та вільне здійснення усіх своїх законних прав; право на індивідуальну і колективну самооборону проти збройного нападу; право нарівні з іншими державами права; право на участь у міжнародних договорах; право

вимагати вирішення спорів мирними засобами і обов'язок самому поважати це право та ін.

Обов'язки держав: мирного вирішення міжнародних спорів, утримуватися від втручання у внутрішні і зовнішні справи інших держав; утримуватися від подання допомоги іншій державі, яка не виконує головного обов'язку утримуватися від загрози силою або її застосування проти територіальної недоторканності або політичної незалежності іншої держави чи якимось іншим чином, несумісним з міжнародним правом, або проти якої ООН вживає заходів попередження чи примусу; поважати права людини та ін.

В якості суб'єктів міжнародного права можуть виступати держави унітарні, тобто прості, в яких держава бере участь у міжнародних відносинах як єдиний суб'єкт міжнародного права, і питання про міжнародну правосуб'єктність її складових частин у цьому випадку не виникає. Складними державами є федерації. Члени федерації (республіки, області, штати, землі тощо) зберігають при цьому визначену внутрішньодержавну самостійність, але, як правило, не володіють конституційним правом самостійної участі в зовнішніх зносинах, отже, не є суб'єктами міжнародного права. У цьому випадку тільки федерація в цілому виступає на міжнародній арені як єдиного суб'єкта міжнародного права. Як наголошується в ст. 2 Міжамериканської конвенції про права та обов'язки держав 1933 р., «федеративна держава становить лише одне обличчя перед міжнародним правом». Наприклад, згідно зі ст. 10 Конституції США жоден штат не може вступати в договори, союзи та конфедерації. Жоден штат не може без згоди Конгресу укладати угоди або конвенції з іншим штатом або з іноземною державою.

Республіки не має права вступати у відносини з іноземними державами, укладати з ними міжурядові договори і обмінюватися дипломатичними і консульськими представництвами, бути членами міжурядових організацій. Республіки можуть укладати міжнародні договори з питань, що входять в їх компетенцію. Наприклад, відповідно до Угоди між Урядом Російської Федерації і Урядом Республіки Башкортостан про розмежування предметів ведення і повноважень в галузі міжнародних та зовнішньоекономічних зв'язків 1994 р, у спільному веденні знаходяться питання захисту економічних інтересів Республіки Башкортостан з іноземними державами, участь у підготовці питань, пов'язаних з встановленням торговельно-економічного режиму у відносинах з іноземни-

ми державами, міжнароднимиторгово-економічними та валютно-фінансовими організаціями, що зачіпають інтереси Республіки Башкортостан. Республіка Башкортостан має право самостійно здійснювати зв'язки з іноземними державами в галузі економіки, науки, культури і спорту, за винятком тих, які віднесені до відання федеральних органів виконавчої влади та спільного ведення Російської Федерації і Башкортостану.

Крім федерації історія знає й іншу форму складного державного об'єднання – конфедерацію, тобто союз суверенних держав, що об'єдналися для досягнення спільних цілей (наприклад, взаємної оборони, зовнішніх зносин і т. д.), які визначені в угоді про її створення. Конфедерація як така може поряд з державами-членами виступати суб'єктом міжнародного права, якщо при її створенні держави-члени поклали на конфедерацію здійснення певних завдань у галузі міжнародних відносин. Наприклад, згідно Союзної конституції Швейцарської конфедерації 1874 22 суверенних кантонів створили союз, який був конфедеративним державою. Тільки цей союз мав право оголошувати війну і укладати мир, а також укладати союзи і договори з іноземними державами.

Тому, можна вважати що держави відіграють основну роль на міжнародній арені не тільки тому, що вони мають територію, населення, апарат влади і управління (публічна влада), але і тому, що вони мають суверенітет, який заперечує наявність над ними якогось іншого суб'єкта політичної влади і робить їх юридично рівними між собою при взаємовідносинах на міжнародній арені.

Мокряк М.

*студент, Национальный университет
«Одесская юридическая академия»*

ПРОБЛЕМА ПРИЗНАНИЯ В МЕЖДУНАРОДНОМ ПРАВЕ

Признание в международном праве представляет собой международно-правовое действие субъекта международного права, которым он констатирует наличие юридически значимого события, факта или поведения субъекта международного права. Институт признания является старейшим в международном праве. Происходящие в мире изменения в последнее десятилетие XX века: распад СССР, Югославии, Чехословакии, появление свыше двадцати но-